

AKSIOMI I POSTULATI TEMATSKI CENTRIRANE INTERAKCIJE PREMA RUTH C. COHN

Sabina Marunčić

Uvod

Metodički koncept o dobrom vođenju i živom učenju pod nazivom Tematska centrirana interakcija (nadalje TCI), sadrži temeljno povjerenje u razvojni potencijal i dobrotu svih ljudskih bića. Cilj Ruth C. Cohn, utemeljiteljice TCI-ja, bio je osobni rast i rast svih ljudi, što uključuje poštivanje razvojnog potencijala i integriteta drugih. Ova ideja nije nova, prisutna je u mudrosti mnogih religija i filozofa. Prekrasan izraz ove ideje nalazimo kod A. Kalama koji u svojoj knjizi „Kрила vatre“ piše: „Svi ljudi rođeni su s božanskim žarom u sebi. Naš trud sastoji se u tome da dademo krila toj vatri i ispunimo svijet sjajem njezine dobrote“. Kako dati krila krhkim plamenovima u našim srcima? Ruth C. Cohn odgovara na ovo pitanje sustavnim didaktičkim pristupom „živog“ učenja, koje za razliku od „mrtvog“ dotiče čovjeka i mijenja ga.

Koncept TCI-ja premošćuje jaz između razuma i osjećaja uravnotežujući različite aspekte učenja: individualni i interakcijski te sadržajni i kontekstualni koji se postiže poučavanjem živog učenja kao stava i metode. Stav se ogleda u TCI aksiomima i postulatima, a metoda u TCI čimbenicima: dinamičkoj ravnoteži, formulaciji teme kao fokusa učenja, procesa, itd. Stav i metoda nisu izolirani niti se odvijaju u određenom redosljedu, nego su međusobno povezani, a najvažnija je interakcija svih elemenata TCI-ja.

TCI AKSIOMI

Pojmovi ‘aksiomi’ i ‘postulati’, koji se ponekad ne razlikuju jedni od drugih, koriste se uglavnom u logici i matematici. Njihova primjena seže sve do antike i odnosi se na principe koji su prihvaćeni bez dokaza, koji su razumljivi sami po sebi. Ako ipak želimo razlikovati aksiome i postulate, možemo se pozvati na grčkog matematičara Gemina iz 2. stoljeće

pr. Kr. koji je ustvrdio da se aksiomi odnose na mogućnost spoznavanja, dok se postulati odnose na konkretnu mogućnost provedbe. Sukladno navedenom, tri TCI aksioma otkrivaju sliku čovječanstva, ideju dobrog života svih ljudskih bića, svih stvorenja i cijeloga kozmosa, a dva postulata odnose se na provedbu TCI aksioma. Aksiomi i postulati izražavaju holističku sliku čovječanstva u TCI-ju.

Prvi aksiom glasi: „Čovjek je psiho-biološka jedinka i dio je svemira. Zato je on istodobno i autonoman i međuovisan. Autonomija pojedinca je tim veća što je on svjesniji svega što jest i svoje međuovisnosti sa svima“. Ovaj prvi aksiom naziva se egzistencijalno-antropološkim aksiomom i od iznimne je važnosti za poimanje čovjeka kao subjekta i nositelja komunikacije. Čovjek jest autonomno biće, ali i biće koje je upućeno na druge. Čovjekova samostalnost i međuovisnost isprepliću se na dijalektičan način, a njegov osobni razvoj odvija se u trajnoj relaciji prema drugim ljudima. U skladu s ovim prvim aksiomom, TCI odbacuje sve oblike terapijskih pravaca koji prenaglašavaju čovjekovu autonomnost.

Za Ruth C. Cohn, čovjek je duhovno i biološki jedinstveno i samostalno biće koje se nalazi u uzajamnoj povezanosti i odnosu s drugim ljudima, kao i sa svim drugim u svemiru. Kao dio tog beskrajnog svemira, čovjek je trajno otvoreno biće. No u TCI-ju ostaje otvoreno u kojoj je mjeri čovjek povezan s apsolutnim i posljednjem, odnosno božanskim TI, za kojim je Ruth C. Cohn cijeli život tragala ne gubeći nadu da će Ga ipak otkriti i pronaći.

Prvi aksiom u izvornom obliku dotiče i pitanje odnosa prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Za Ruth C. Cohn događaji u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti pripadaju neodvojivo zajedno: „Moje ‘ovdje i sada’ samo je jedna od mojih ljudskih dimenzija. Svijet ‘ovdje i sada’ bez svijesti o budućnosti – plitak je“.

Drugi aksiom TCI-ja ističe: „Strahopoštovanje pripada svemu živome i njegovu rastu. Poštovanje prema rastu uvjetuje sve odluke vrednovanja. Ljudsko je dragocjeno, a neljudsko ugrožava vrednote“. Ovaj etičko-socijalni aksiom svoje korijene vuče iz judeo-kršćanske tradicije. Relativno neprecizna formulacija ovog aksioma potiče na promišljanje – što je ljudsko? Ruth C. Cohn navodi konkretne primjere: „Biti ljudsko biće znači, primjerice, ne mučiti nijedno živo biće i ne ubijati ga više od nužna za održavanje daljnjeg života (osobito ljudskog)“.

U etičko-socijalnom aksiomu Ruth C. Cohn promišlja o pitanjima apsolutnog dobra i zla, čovjekovoj sposobnosti poimanja dobra i zla, kao i donošenju odluka u skladu s tom spoznajom. Ruth C. Cohn podupire hipotezu o „urođenom“, „organskom“ osjećaju vrijednosti, čiji je razvoj pitanje opstanka čovjeka i koji odgovara čovjeku kao autonomno-međuo- visnom subjektu. Tek kad je ovaj urođeni osjećaj za vrijednosti saču- van i razvijen, može se pružiti potpora tendencijama i mogućnostima u humanizaciji svijeta.

U kontekstu različitih etičkih tradicija i osobno-subjektivnih „gla- sova“ urođenoga osjećaja za vrednote, u svakodnevnim etičkim izazo- vima komunikacijski model TCI-ja („JA“, „MI“, „ONO“ i „GLOBE“) zasigurno predstavlja značajan potencijal. Ruth C. Cohn i njezin TCI nastoje različite etičke tradicije („ONO“), osobnu odgovornost („JA“), zajedničke intersubjektivne odlike i međusobne razlike („MI“), utkati u društveni kontekst („GLOBE“) i tako na temelju četveročlanog TCI modela propitivati mogućnost dobrog i sretnog života za sve ljude, sva živa bića i cijeli svemir.

Treći aksiom tvrdi: „Slobodne se odluke događaju unutar uvjetuju- ćih nutarnjih i vanjskih granica, ali je moguće proširenje ovih granica“. Riječ je o pragmatično-političkom aksiomu koji se odnosi na slobodu odlučivanja i slobodu oblikovanja vlastitog života, ali i određenu rea- lističnost u promišljanju o čovjekovoj slobodi koja je uvjetovana unu- tarnjim i vanjskim granicama, koje su jedinstvene za svakog pojedinog čovjeka.

Unutarnja granica uvjetovana je, primjerice, mentalnim i tjelesnim vještinama, sposobnošću učenja i iskustvenih mogućnosti u životu, a vanjske granice društvenim i globalnim okruženjem. Sloboda u odlu- čivanju je veća kada je čovjek dobroga zdravlja, materijalno osiguran, inteligentan i duhovno zreo, nego kad je bolestan, siromašan i duhovno nezreo. Ipak, i takve granice mogu se proširiti. Na taj način ponovno se potvrđuje povijesnost ljudskog postojanja i ljudsko djelovanja postaje jasnije. Naime, odgovorno i humano čovjek djeluje tek onda kada, pot- puno svjestan univerzalne uvjetovanosti slobode, koristi svoj unutarnji i vanjski prostor slobode. Međuovisnošću toga ‘izvana’ i ‘iznutra’ odigrava se ono ‘nikad više’ koje Ruth C. Cohn koristi kada govori o holokaustu, ali i drugim katastrofama koje su prouzročili ljudi.

TCI POSTULATI

Budući da se postulati odnose na mogućnost provedbe, odnosno provedivost, TCI postulati nameću se kao dva neizbježna pravila komunikacije u TCI-ju. Možemo reći da su TCI postulati poput vezivnog tkiva koje se nalazi između egzistencijalno-antropoloških, etičko-socijalnih i pragmatско-političkih temelja TCI-ja s jedne strane i TCI metodike s druge strane, kojoj je cilj živa i cjelovita komunikacija.

Prvi TCI postulat glasi: „Budi svoj osobni *chairperson*! Upravljaj samim sobom, svojim odlukama i postupcima!“ Ovaj postulat predstavlja poziv na autonomno, samoodgovorno, samopouzdana donošenje odluka i djelovanje koje nije pod kontrolom ideala ili autoriteta. Ono uključuje intrapersonalnu i interpersonalnu dimenziju. Prvi korak u razvoju sposobnosti predsjedatelja je vrsta kontemplativne introspekcije za aktiviranje vlastitih unutarnjih glasova kako bi se razlikovalo što bi se trebalo učiniti (moralni/etički impulsi), što bi osoba željela učiniti (vlastite želje i uvjerenja) i što bi se moralo učiniti u konkretnoj situaciji (stvarnosti). Zabune nastaju kada su ovi aspekti pomiješani, odnosno kada osoba ne vidi jasno što želi. Održavanje ispravnog kontakta sa samim sobom dovodi do snažnih osobnih odluka kojima se ne može manipulirati.

Postulat predsjedavajućeg snažno je povezan s „ja“ autonomnog i međuovisnog subjekta sa svojom uvjetovanom slobodom donošenja samoodgovornih odluka. Što se nečiji unutarnji glasovi aktiviraju u donošenju odluka, to odluka može biti zrelija. Na putu od intrapersonalne ka interpersonalnoj dimenziji postulata predsjedavajućeg, četveročlani model TCI može biti od velike pomoći. Prvi TCI postulat omogućuje i ljudsku individualnost i solidarnost. Regulira oscilaciju između arogancije i povlačenja, odnosno štiti čovjeka i od narcisoidnosti i od paralizirajuće nemoći koju mnogi ljudi osjećaju u različitim životnim situacijama.

Drugi TCI postulat ističe: „Smetnje i pogođenosti imaju tj. uzimaju prednost“. U svakodnevnom govoru riječ ‘smetnja’ podsjeća na događaj ili ponašanje koje ometa, koje je nepoželjno, neprimjereno ili teško. U TCI-ju postulat prioritete smetnje nastoji objasniti realne komunikacijske stvarnosti smetnji koje se same nameću, koje ne pitaju za dopuštenje, odnosno uzimaju prednost. Smetnje mogu biti različita psiho-emocionalnih stanja (rastrojenost, tjeskoba, radost, bol itd.). Ako takve smetnje

potisnemo i ne dopustimo osobi da ih izrazi riječima, riskiramo nastanak neosobnih učionica, fakultetskih dvorana, radnih kolektiva i drugih grupa koje će biti posve lišene bilo kakvih smetnji. Zbog toga, takve prostorije mogu biti ispunjene apatičnim i servilnim ili pak očajnim i buntovnim ljudima. Budući da ovim postulatom zahtijevamo određeni primat za smetnje, time nastojimo prihvatiti i priznati konkretnu čovjekovu realnost.

Društveno-politički značaj i važnost postulata prioritetne smetnje potiče na promišljanje što pojedinac i grupa čine u vezi s problemima na socijalnom, društvenom i političkom području, u kojima čovjek pred općim besmisлом i nepravdom osjeća bespomoćnost. Za rješavanje navedenih problema, prema postulatu prioritetne smetnje, potrebno je poduzimati male korake u okviru vlastitih mogućnosti vodeći računa kako i gdje bi se određeni pojedinac mogao priključiti drugima, te organizirano aktivno djelovati imajući vjeru u humane vrednote.

ZAKLJUČAK

Nitko nije odgovoran za društveno, ekonomsko, političko i povijesno stanje u kojem je rođen. Ipak, svatko je odgovoran za vođenje svog života u određenim okolnostima. Međutim, moramo razlikovati na koje okolnosti možemo utjecati, a na koje ne možemo. Bez obzira na to, TCI aksiomi i postulati mogu poslužiti kao poticaj za bijeg od uloge žrtve i poduzimanje akcije. Ruth C. Cohn koristila se dramatičnim riječima koje upozoravaju na neprimjereno interveniranje u samousmjeravanje drugih: „Tko malo daje – krade, tko puno daje – ubija“.

Literatura

- Jadranka Garmaz - Matthias Schärer, *'Učenje' vjere. Kako osmisliti i voditi proces učenja vjere?*, Glas Koncila, Zagreb, 2014.
- Jadranka Garmaz, *Living learning in higher education: myth or reality? Theme-Centered Interaction (TCI) at the Catholic Faculty of Theology in Split*, u: Patrik Dzambo - Jadranka Garmaz - Bernhard Grümme (hrsg.), *Religöse Bildung in Europa. Exemplarische Einblicke in eine komparative Religionspädagogik*, LIT, Muenster 2019., 12-19.
- Matthias Schärer, *Theme-Centered Interaction by Ruth C. Cohn: An Introduction*, u: Sylke Meyerhuber - Helmut Reiser - Matthias Schärer, *Theme-Centered Interaction (TCI) in Higher Education. A Didactic Approach for Sustainable and Living Learning*, Cham, Springer, 2019., 57-95.